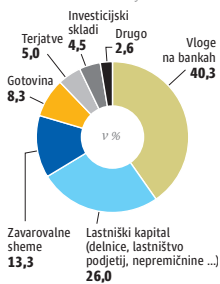

Kako varčujemo Slovenci?

PODATKI: Banka Slovenije

v takšne ponudbe vložili po 30.000 evrov, vse svoje prihranke, pa jim na koncu nismo mogli pomagati. Osnovno pravilo je, da moramo naložbe razpršiti in nikoli vseh prihrankov usmeriti samo v eno naložbo,« sogovornica poudari zlato pravilo ravnanja z denarjem, da tekoče privarčevanega zneska ne zapravimo prehitro in po nepotrebnem.

Se sploh splašča varčevati?

Trenutno živimo v času enih najnižjih obrestnih mer in človek se vpraša, ali se sploh splašča varčevati. »Za varčevanje je vedno pravi čas,« je jasna Alina Meško iz Zveze potrošnikov Slovenije, »varčujemo za svojo varnost, za stanovanje, nepredvidene stroške in pribojške, in ne zaradi obrestne mere,« je jasna. Ob vprašanju, koliko denarja je sploh dovolj za finančno varnost, težko odgovori. »Nikoli ni dovolj, zato se mi zdi bolj pomembno, da ob privarčevanju zlati rezervi bolj razmišljamo o tem, kako bomo skozi življenje obvladovali svoje finance, kot pa nenehno hlepimo po nečem več. Varnost raje poiščimo znotraj sebe,« razmišlja.

Gospodinjstva naj bi po zlatih priporočilih vsak mesec privarčevala deset odstotkov svojih prihodkov, a kot pravi sogovornica, je to zelo raztegljiv pojem. »Nekdo z minimalno plačo si bo verjetno težko privarčeval, da vsak mesec pozabi na 70 evrov, medtem ko bi tisti z 2000 evri prihodkov lahko prihranili več kot 200 evrov na mesec,« pojasni.

Priporočila, da si pri varčevanju postavimo cilj, zakaj varčujemo. »Varčevanje v prazno ni učinkovito, lepo se je česa veseliti. Lahko varčujemo za potovanje, ki si ga želimo, lahko se veselimo tega, da bomo šli živeti na svoje. Če imamo pred sabo cilj, bomo psihološko lažje dosegli ta znesek,« pravi. Eno od mnogih zlatih pravil je tudi, da denar, ki ga namenimo varčevanju, od plače odtrgamo prvi dan in ne na koncu, kolikor pač ostane, saj bo zelo verjetno ostalo manj, kot bomo sprva načrtovali. Pametno je tudi, da ta denar nakazujejo na ločen varčevalni račun. Tam bo na varnejšem, saj človeka bolj zaboli in resneje premišli, ali je res treba vzeti denar z njega. ■

POGOVOR: DR. ALENKA HEBAR LAVRIČ, SVETOVALKA

Za avte in telefone se radi »zapufamo«

V zadnjih desetih letih je bankrotiralo več kot 20.000 Slovencev – Preden se zadolžimo, si moramo postaviti tri osnovna vprašanja: ali to zares potrebujemo, ali bomo dolg lahko vrnili in ali ga bomo lahko vrnili v dogovorjenem času

Nataša Bucik Ozebek

Slovenci resda veljamo za nadpovprečno varčen narod, kar pa še ne pomeni, da nimamo tudi nasprotnih težav – s prezadolževanjem. V zadnjem desetletju je bankrotiralo več kot 20.000 Slovencev, ne samo hazarderjev, osebnih stečaj je pogosto edina rešitev tudi za številne upokojujence in tiste z minimalnimi prihodki, ki ne zmorejo več odplačevati obveznosti. Andragoginja in družinska terapevtka dr. Alenka Hebar Lavrič družinam in posameznikom, ki zaidejo v finančno stisko, svetuje, kako se iz nje izklopata.

Je soustanoviteljica Inštituta za družinsko terapijo, svetovanje in izobraževanje Prelomi, prek katerega pomoč ljudem v stiski sofinancirata tudi ministrstvo za delo in družino ter Mestna občina Ljubljana.

Dr. Alenka Hebar Lavrič ugotavlja, da so se finančne stiske v času epidemije koronavirusa poglabile in da je vse več ljudi, tudi zaposlenih, ki ne zmorejo več odplačevati tekočih stroškov. Preden se zadolžimo, si moramo zato postaviti tri osnovna vprašanja: ali to zares potrebujemo, ali bomo dolg lahko vrnili in ali ga bomo lahko vrnili v dogovorjenem času – vmes pa zaradi tega ne bomo životalari.

Prihodki manjši, kredit enak

»Ljudje so v tem času izgubili del zaslужka, zmanjšala so se naročila, nekateri so izgubili službo, medtem ko so mesečni obroki kredita za stanovanje, lizinga za avtomobil ali posojila za nakup pohištva ostali. Po zatišju zaradi

epidemije so znova svoje mline zagnala tudi sodišča, prihajajo izvršbe, povečalo se je število zamudnih sodb, pri katerih ljudje sploh niso podali svojega zagonora in se odzvali na tožbo. Apatičnost se povečuje, ljudje niti ne vedo, kolikšne dolgove imajo,« sogovornica razkrije posledice epidemije na družinske proračune.

Opaža, da je vse več zadolževanja in posledično tudi psihosocialnih stisk zaradi ločitve, ter opozori na težave podjetnikov, ki so jim zaradi upada prihodkov ostale neporavnane obveznosti do države in zaradi tega niso upravičeni do nadomestil in pomoči, podjetja pa tudi ne morejo zapreti. »Podjetju, ki je živo samo še na papirju, se je tako relativno majhen dolg zaradi enih neplačilnih prispevkov v enem letu povečal tudi na pet tisoč evrov. Tega dolga nihče noče odpisati, finančna uprava za to nima nobenega poslušala,« razloži in potarna, da je tudi reševanje težav v tem času zaradi nedostopnosti pristojnih služb veliko težje kot v preteklosti.

Zelo nespametno je kupiti drag avto

Slovenci se najpogosteje zadolžijo za nakup avtomobila, v zadnjem času tudi za nakup pametnega telefona in sklenitev naročnine za televizijske operaterje. »Trenutno velja rek 'Bog ne daj, da bi crknil televizor',« pove svetovalka. Pojasni, da so se v času koronakrize nakupi avtomobilov na lizing še povečali in da se obdobja odplačevanja daljšajo na pet in več let. »V vsem tem času je treba plačevati polno zavarovanje, obroki so vedno enaki, medtem ko vrednost avta iz meseca v mesec pada. Če se kar koli zalomi in mora posameznik avto prodati, se na koncu lahko zgodi, da zanj ne iztrži niti toliko, da bi lahko poplačal posojilo. Ljudje so tako na dvojni zgubi, ostali so brez avta, stroške imajo pa še vedno,« svari sogovornica in pojasni, da je avto

pogosto povsem nepotreben strošek, posebej če si lahko mobilnost zagotovimo na drugačen način.

Še bolj nespametno se je zadolžiti na črnem trgu

Ko ljudje v banki zaradi prenizkih prihodkov ali drugih okoliščin ne morejo najeti posojila, se po rešitve prepogosto zatečejo na črni trg, kjer ni nobenega nadzora in je dovoljeno vse – tudi grožnje in izsiljevanja. Hebar-Lavričeva prebere primer takšne posojilne pogodbe, spisane na listu papirja, ki nima nobene pravne osnove, posojiljemalec pa lahko pahne v najbolj črn scenarij in obere do kosti. Na koncu se posojiljemalec z njo ne more zaščititi niti pred sodiščem. »Posojilo za 1500 evrov se na koncu sprevrže v mesečno posojilo z 10-odstotnimi obrestmi. Zahteva, da je treba celotno posojilo vrniti v enkratnem znesku, pa mnoge pahne v še večje težave. Ko ne zmorete več odplačevati, se pojavijo grožnje, nadlegujejo vas, vaše bližnje, prihajajo na dom, vas ustrahujejo. Potem se čudežno pojavi nekdo, ki vam je pripravljen posoditi denar, da odplačate ta kredit. V stiski ga vzamete, v resnici pa se vam usedejo na premoženje in vas še bolj olupijo,« pripoveduje svetovalka.

Če so se včasih z zasebnimi posojili ukvarjala podjetja, Hebar-Lavričeva opazuje, da se danes s tem ukvarjajo posamezniki, najpogosteje nezaposleni ljudje, ki od posojanja denarja in oduševskih obrestí dobro živijo. V času koronakrize in selitve življenja na svetovni splet je začela rasti tudi spletna goljufija, z nekaj kliki in neverjetnimi zgodbami o tem, kako ljudje zgolj s sedenjem na kavču služijo milijone, se obljudlja bogastvo. Svetovalka zato svari: nikoli po denar na zasebni trg, saj se vedno lahko najde druga rešitev – če le o svoji težavi spregovorimo z ustreznim usposobljenim strokovnjakom.

Reševanje prezadolženosti mora biti celostno, pravi Alenka Hebar Lavrič. Najprej je treba razčistiti, zakaj se je nekdo znašel v dolgovi in kolikšen je dolg, nato pa v reševanje vključiti vse upnike, center za socialno delo, banke ... In če kaj, se težave ne rešuje tako, da se za poplačilo kredita najame novo posojilo. »To samo v tistem trenutku omili situacijo in olajša psihološko napetost, v resnici pa s tem težavo zgolj preložimo in poglobimo,« je jasna Alenka Hebar Lavrič. ■

Pri besedi

Tjaša Lampret

À la Merkel

Angeli Merkel na prvi pogled ne bi prepsali, da prestopa v družbi postavljene meje. A bi se motili. Postala je prva znanstvenica med politikami, prva ženska na kanclerskem položaju in prva med politikami, ki je po odraščanju za železno, vzhodnonemško zaveso leta 2005 prevzela krmilo Nemčije. Morda – če se bo oblikovanje nove vlade po nedeljskih volitvah zavleklo – bo okronana tudi za rekordno po kanclerskem stažu v povojni Nemčiji.

Med politično kariero Merkloma ni izpostavljala dejstva, da je ženska v »moškem klubu«, in hkrati tega ni skušala zamikati. Jasno ji je bilo, da politično kulturo v pretežnem delu Evrope zaznamuje patriarhalna miselnost. Tudi zato je združevanje ženskosti in avtoritete še v 21. stoletju izziv za ženske, ki vstopajo v politiko. To še posebej velja za ženske, ki delujejo na najvišjih obratih na nacionalni, evropski in tudi svetovni politični sceni, kot to že 16 let počne Merkloma.

Kot zagovornica enakosti med spoloma je v politiko vstopila z odprtimi očmi. V intervjuju za nemški Die Zeit je leta 2019 omenila, kako je že med študijem fizike opazila dominantnost moških na univerzi. Na drugačno različico iste situacije je nato naletela po vstopu v politiko.

Lekcija, da je vsaka najmanjša, še tako banalna odločitev – kot je izbira obleke za različne dogodke, ki se jih je udeleževala – podvržena drugačnim merilom, ki so v veljavi za njene moške kolege, je Merkloma pred očmi sveta dobila aprila 2008 ob slovesnem odprtju operne hiše v norveškem Oslu. Slovesnosti se je udeležila v priložnosti primerni večerni obleki z globokim dekoltejem in zaradi obleke naslednji dan pristala na naslovnicah številnih vplivnih domačih in tujih časopisov. Vsekarj izkušnja, ki je njenim moškim kolegom prihranjena. Zato ne preseneča, da je z leti Angela Merkel zgradila skrbno premišljeno zunanjo podobo, s katero ni odvrčala ne moških ne žensk, in je predstavljala kompromis njenih dveh svetov: kot ena najvplivnejših žensk v pretežno moško vodenem svetu.

Angela Merkel, še danes gonilna sila stranke CDU, je ob vseh vzponih in padcih ostala prijubljena med ljudstvom. Z njenim odhodom iz politike bo zazijala ogromna praznina na domačem in mednarodnem političnem podiju. Zaradi nonšalantnega odnosa do vplivnega kanclerskega položaja in vloge ene najvplivnejših žensk na svetu lahko v obdobju, v katerem dobivajo moč populistične težnje ter se vzporedno krepijo napori spodkopavanja verjetja ljudi v znanost in znanstvene dosežke, odhod prve znanstvenice med politikami obznanjuje tudi tisti, ki njenih politik mislo nujno podpirali. Čas pa bo pokazal, ali bo premišljen, umirjen in v iskanje dogovorov usmerjen način vodenja države »la Merkel« našel tega vredne naslednice in naslednika. Ker (svetovna) politična scena danes to nedvomno potrebuje. ■

tjasa.lampret@nedeljski.si

► Dr. Alenka Hebar Lavrič, SVETOVALKA:

»Nikoli po denar na zasebni trg, saj se vedno lahko najde druga rešitev – če le o svoji težavi spregovorimo.«